

TURISTIČNO DRUŠTVO ŽELEZNIKI
IN
ZAVOD ZA KULTURO IN IZOBRAŽEVANJE TRŽIČ
GALERIJA KURNIKOVA HIŠA

KRUHEK: CIRILA ŠMID
ČIPKA: TD ŽELEZNIKI

FOTO: ANČKA TOMŠIČ

**LEPOTA ČIPKE IZ ŽELEZNIKOV
IN
DOBROTA DRAŽGOŠKEGA. KRUHKA**

17. JUNIJ - 6. SEPTEMBER

ZELO VAS BOMO VESELI,
ČE BOSTE PRIŠLI NA
OTVORITEV IN OGLEDE
RAZSTAVE

LEPOTA ČIPKE IZ ŽELEZNIKOV
IN
DOBROTA DRAŽGOŠKEGA KRUHKA

ODPRLI JO BOMO V PETEK,
17. JUNIJA, OB 18.00 URI V
GALERIJI KURNIKOVA HIŠA
V TRŽIČU.

S SEBOJ PRIPELJITE TUDI
DOMAČE, PRIJATELJE IN ZNANCE,
DA BOMO SKUPAJ PRISLUHNILI
ORKESTRU FRAJTONARIC
"NIKO" ŽELEZNIKI.

V ŽIVO SI BOSTE LAHKO OGLEDALI
TUDI KLEKLJANJE ČIPK IN IZDELAVO
KRUHKOV.

RAZSTAVA BO NA OGLEDE VSAK DAN MED 17. IN 19. URO, OB
SOBOTAH IN NEDELJAH PA TUDI MED 9. IN 12. URO. OB
PONEDELJKIH ZAPRTO.

VSAKO DRUGO SOBOTO BO KLEKLJANJE V ŽIVO IN PRIKAZ
IZDELAVE KRUHKOV.

ZGODOVINA ČIPKARSTVA V ŽELEZNIKIH

Znanje izdelovanja čipk je v Železnike prinesla leta 1881 (vul.) Štatorjeva Katra, ki je nekaj let služila v Idriji. Naučila je klekljati najprej dve hčerki svojega novega gospodarja trgovca Dagarina, potem pa so se dekleta učila med seboj. Trгоvec Dagarin je kmalu ugotovil, da se čipke lahko prodajajo in jih je pričel odkupovati in zamenjavati za hrano in blago. 1887 pa je v Železnike že pripeljal prvo čipkarsko učiteljico, da bi se kvaliteta in tako tudi cena čipk izboljšala.

1902. leta je v nekdanjem močnem železarskem kraju ugasnil še drugi plavž in 600 letna železarska tradicija je bila končana. Veliko ljudi je ostalo brez dela, moški so odšli po svetu, doma pa so ostale matere z otroci, ki so družine preživljale ravno z izdelovanjem in prodajo čipk. Tudi krajevne oblasti so spoznale pomen tega dela in že leta 1907 izprošile čipkarsko šolo v Železnikih. Ta je pod različnimi državami in režimi delovala do leta 1960. Vse do konca druge svetovne vojne je bilo klekljanje edini redni vir zaslužka mnogih družin v Železnikih.

Klekljarice so svoj položaj in zaslužek skušale izboljšati tudi z organiziranostjo v čipkarskih zadrugah. Prva je bila ustanovljena 1920 in je delovala samo dve leti, druga pa leta 1946 in je z uspehom delovala vse do leta 1965. Ta je tesno sodelovala z izvoznim podjetjem DOM v Ljubljani in čipke iz Železnikov so se prodajale po celem svetu.

Z ukinitvijo čipkarske šole in zadruga se je kontinuiteta izdelovanja čipk močno skrčila, ni pa se prekinila. Mlajše ženske so se zaposlile v novo nastajajoči kovinski in lesni industriji, starejše pa so še vedno klekljale ter same in preko prekupčevalcev prodajale svoje izdelke.

Ustanovitev Turističnega društva v Železnikih pa je klekljanju prinesla nov zanos. Čipka ni bila več samo tržno blago pač pa tudi originalni spominek kraja, posebno Železnikov in je s pričetkom organiziranja čipkarskih dnevov ostala tudi pomemben turistično etnološki element.

Kustos muzeja v Železnikih:
Jurij Rejec

DRAŽGOŠKI KRUHEK

je okrasno in tudi užitno medeno pecivo, izdelano pa originalnem receptu Marije Jelenc, poznane "Dobretove mame" iz Dražgoš. Izvor recepta sega že v začetek 19. stoletja. Prehajal je iz roda v rod prednikov "Dobretove mame" ter se ohranil vse do dandanašnjega časa. Znano je, da so ga pekli predvsem ob cerkvenih in družinskih praznikih (za svatovska darila, visoke jubileje, Miklavžova darila, prodajo na sejnih in cerkvenih prireditvah). V prejšnjem stoletju pa vse do pričetka druge svetovne vojne je bila peka in prodaja "Dražgoškega kruhka" glavni vir preživetja žena in deklet zgoraj omenjene rodbine.

"Dražgoški kruhek" je izdelan iz moke, kvalitetnega medu in različnih začimb. Iz te mase se ročno oblikuje in peče naslednje like: srca vseh velikosti, različne zvezde, majolke, pipe, kelihe, narodne noše, Miklavže, parkeljne, košarice, lipove liste, itd.

Cirila Šmid